

ממפתן הרפת

תוך שילוב עם תאים לעגלות גדולות יותר, אינם רצויים מבחינה היגיינית, אירגון העבודה וגובה ההשקעה. מובן מאליו שבדירי יונקים, ויהיו המוצלחים ביותר, קובע קדם כל עצם קיום ה"מצוות" בביצוע הטיפול.

מכונני חליבה. אופנת "שדרת דג" השתלטה כליל עלינו; אך גם בטיפוס הסטנדרטי אפשר להכניס שיכלולים נוספים, המייעלים את העבודה והופכים אותה קלה יותר. לגבי משק קיבוצי יש חשיבות מיוחדת לגדל המכון. מכון עם 18 עמדות (9 יחידות חליבה), שנבנה לראשונה ביפעת, נראה כמתאים ביותר לעדר גדול. תיקון חשוב הוכנס במכון שבמשק מזרע; שם, לפי הצעת כותב שורות אלה, חוברת כל מערכת המסגרות והצינורות, לא לרצפה, כמקובל, אלא לתקרה. על ידי כך פונה שטח העבודה של החולב (ליד העטינים) מכל "אבך-נגף", כגון — צינורות ועמודים, וקל יותר לשמור על ניקיון, כי רובו של הליכלוך, הריחו מצטבר בחלק התחתון של המתקן. בגניגר הונהגה שיטת שטיי פת מערכות החליבה במקום, מבלי לטלטל אל הכיורים שבחדר המחלבה.

שיכלולים בצידוד. העגלה לחלוקת מ"מ בעין המפרץ מצוידת ב"מנגנון" לקיצוב המנות; הפתרון נראה פשוט ומוצלח, כשהוא מותאם לתנאים המיוחדים שבכל רפת. אעיר אגב, שלד עתי רצוי שהמנה המופרשת בכל סיבוב של הידית תהיה בת ק"ג אחד ולא בת 2 ק"ג. הלא יש צורך לפעמים להגיש גם מנות של 1, 3, 5 ק"ג, והפרש בקיצוב כדי ק"ג אחד, בין לגודש ובין לחסר, יש לו ערך כלכלי ומקצועי רב.

פתרונות מוצלחים לבעיות ריסוס הבקר, מצאנו במרחביה וביפעת; הם מבוססים על עיקרון של מיכל סטאטי ומערכת צינורות בכל רפת. ההבדל בין שני המיתקנים הוא בכך שבמרחביה מטלטלים את המשאבה הקטנה מרפת לרפת וביפעת היא מוצבת במקום קבוע.

חצרות טלולות (בשכבת בזלת ושיכבת חול מחצבה) כבמרחביה ובעיר-המפרץ נראות כתשור

שיכלולים במבנים ובציוד

לפני שברעות אחדים ערכה הוועדה האיזורית שלנו סיור ברפתות קיבוציות בעמק יזרעאל ועמק זבולון כדי לראות מה התחדש במבנים ובציוד. לא ציפינו ל"אפתעות" אשר לא ידענו עליהן; היה ברצוננו לראות כיצד עומדים השיכלולים וטיפוסי מבנים שונים במבחן המעשה.

שיכון עגלי ומרבק. רצפות חריצים במרבק חדרו גם למשק הקיבוצי וברוב המקרים הוכחה יעילותן. ראוייה לציון מיוחד התקנת רצפה כזו במבנה ישן בעין המפרץ; שם "חידש את נער ריו" דיר עגלים מיושן והפך מבנה נוח לבקר ולעובדים. ריצפת חריצים, בשילוב עם חצרות, סודרה בעין המפרץ גם במרבק נוסף, אך העבודה טרם הושלמה בזמן ביקורנו. ב"נוה-יזר" נבנה דיר עגלים גדול עם רצפת חריצים והותקנו בו תעלות להרחקת הזבל אל מחוץ למבנה — למאגר פתוח. נדמה לי ש"שיכלול" כגון זה הוא מיותר ואף מזיק (ריחות, זבובים), מאחר ושאי בת הזבל על ידי כלים מכאניים מצאה את פתרונה המוצלח.

במבנים על כל סוגיהם יש, כמובן, להקפיד ולמנוע משגים יסודיים, כגון — הפרש גובה קטן מדי בין הריצפה לבין דופן האביבוס — תקלה, המכריחה את העגלים לכרוע על ברכיהם בשעת האכילה. חובה להסב כאן את תשומת הלב לדבר שהוא בבחינת "פיקוח נפשות" — הכוונה היא לסידורי בטיחות בשעת הובלת עגלים למשך קל, או לדוכן המשלוח. במרחביה פתרו זאת בצורה מוצלחת. הסככה שלהם, למרות היותה מטיפוס "מסורתי", עם רפד עמוק, היא תכליתית, פשוטה, חזקה, נוחה לבקר ולעובדים. היא מצר יידת בכלי שתיה לפי עקרון של כלים שלובים, מרופדת בקפדנות ועושה רושם חיובי ביותר.

דירי יונקים. ראינו כאלה בגבע, במרחביה, ביפעת, ביגור ובעין המפרץ. אפשר כבר כיום לסכם ולציין שברוב איזורי הארץ יתאים דיר יונקים פתוח עם רצפת בטון, בו מסודרים כלובי העגלות בשתי שורות. דירים, "כבדים" ויקרים,

קרא. חשוב. עשה!

(תדריך לח' אוגוסט-ספטמבר)

עד למטה מ"צ 10 מיד, ובהמשך — לדרגה הנחוצה של 2-3 מ"צ.

הקפדה על מצב תקין של הכלים ומכונת החליבה תשתלם בצורה אחרת: שמירה על בריאות העטין של הפרה.

הסיסמה היא: הקפדת — זכית פעמיים.

המלטות. זוהי עונה של מיעוט המלטות. על

כן זוהי גם העונה להתכוננות להמלטות:

1. רכז את כל הכלובים מאשתקד;
2. תקן אותם תיקון יסודי, נקה וחטא אותם;
3. תקבע את מספר הכלובים שיהיו דרושים לך ומלא את החסר;
4. נקה וחטא את השטח בו ימוקמו הכלור בים. רצוי, בנוסף לחומר היטוי, להיעזר בקרני השמש לשם סאניטאציה של הכלוב והשטח.
5. רצוי להתקין בכלובים אבזרים לדלי תר לב, לדלי מים, למיכל למזון מרוכז וכן להתקין סולם לשחת.
6. כאשר אתה רוצה להתקין רצפה לכלוב, תיוועץ במדריך בדבר ריצפת רשת (דוגמת עיץ דור למשל, ויש עוד).
7. רצוי ביותר לסדר מקום (או מקומות) מיוחד להמלטה, בו אתה תוכל לשמור על ניקיון והגיינה מאקסימאלית, לטובת הוולד ולטובת פוריות הפרה בעתיד.
8. הכן את כלי העזר להמלטה, כגון — חבל, יד לטבור וכו'.
9. וכמה מילים על המקום בו יימצא הרך הנולד: שני אויבים עיקריים לוולד הרך: רוח פרצים ושינויים גדולים בטמפרטורה, בין יום ללילה. הראשון — הוא בעל משמעות לגבי כל הארץ. לכן, בחר וסדר את מקום הכלובים בצורה כזו שתימנע רוח פרצים, או שיהיה פתוח לגמרי, או סגור לגמרי לציד הרך [אפשרות פשוטה — תליית אברזין (ברזנט) שייסגר ויפתח לגמרי]. ה"אויב" השני הוא מיוחד לאיזורים מסוימים, שהקיצוניים ביניהם — העמקים הנמוכים (בית שאן, הירדן, ואולי אף הנגב).

החום. אם בהמותיך סובלות מהחום, הקל עליהן. דברים אלה רק באים להזכירך; כבר כתבנו על הנושא בחודש הקודם. אם לא עשית עד כה, עשה עכשיו להקלת עומס החום.

החום משפיע לרעה גם על טיב החלב. רק חלב שנכנס למיכל הקירור במצב תקין, יש לו סיכויים להישמר כראוי ולהגיע למחלבה המר כזית במצב טוב. היוזר מקנסות ושאף לפרסים. הדרכים: הקפדה מיוחדת על ניקיון הכלים, המכונה, הצינורות המיכל. קודם לכן — כמובן מאליו — ניקיון הפרה, המקום, בו היא נחלבת והחולב עצמו. ביישוב מושבי מתווספת התביעה לניקיון כלי-ההובלה של החלב מהמשק אל תחנת הריכוז ובעיקר — זריזות בהבאת החלב לתחנת הריכוז. דאג לכן שלא יעבור זמן רב מהחליבה עד להרקת החלב במיכל התחנה; 1.5 שעה, זהו קצה הגבול. זכור שרווח זמן זה מתחיל עם גמירת חליבת הפרה הראשונה! לכן, הכלל הוא: גמרת לחלוב את כל פרותיך, הבא מיד את החלב לתחנה, ואל תתעכב בדרך. ידוע הקושי במושבי, בו מובילים את החלב מהמשק לתחנה בקבוצות. בעונה זו טיב החלב חשוב יותר מאשר הנוחיות, ויש למצוא דרכים להתייגבר על הסתירה הזאת. ע"י הקטנת הקבוצות, למשל, וכדומה.

במשק הקיבוצי ובתחנת הריכוז צריך לבדוק לעתים קרובות את שיעור קירור החלב המידי:

בה מוצלחת לצרת הביצות בימות החורף. מובן שלא תצמח כל תועלת מהתיקון הזה אם לא ינקו בתדירות את החצרות מזבל ולא יתקינזו מרזבים בגגות המבנים.

לסיכום: היה זה סיור מאלף, ממנו התרשמנו שיש התקדמות בשיפור המבנים, ורוב השיכלול לים אף עומדים יפה במבחן המעשה.

שלמה דורי

יפעת, יולי 1964